

Jyväskylän Yliopisto
Yhteiskuntatieteen laitos
Julkaisuja

University of Jyväskylä
Institute of Social Science
Publications

N:o 19 - 1973

Pekka Kiviaho, METELI

JÄRJESTÖKANNATUS JA POLIITTINEN MIELIPIDE

N:o 19 - 1973

Pekka Kiviaho, METELI

JÄRJESTÖKANNATUS JA POLIITTINEN MIELIPIDE

ISBN 951-677-176-9

URN:ISBN:978-951-39-9572-0

ISBN 978-951-39-9572-0 (PDF)

ISSN 0782-890X

Jyväskylän yliopisto, 2023

SISÄLTÖ

Tutkimusaineistot	3
Muuttujat	6
Tulokset	8
Yhteenveto ja tulosten tarkastelu.....	18
Lähdeviitteet	21

N:o 19 - 1973

Pekka Kiviaho, METELI

JÄRJESTÖKANNATUS JA POLIITTINEN MIELIPIDE

Järjestötoimintaa pidetään yhteiskunnallisesti merkittävänä sen vuoksi, että sen kautta välittyy uusia ideoita ja aatteita sekä merkittävien intressiryhmien tavoitteita yleiseen yhteiskuntapoliittiseen keskusteluun. Tällä tavalla vapaaehtoisen järjestöelämän, erityisesti urbaanisessa elinympäristössä, sanotaan merkitsevän yksilöille yhteiskunnallista osallistumiskanavaa ja kiinnittymismahdollisuutta (ks. esim. Allardt 1962; Allardt & Littunen 1964, 169; Blom 1971, 1-4; Kornhauser 1954, 227-230). Samalla kun korostetaan vapaaehtoisen järjestöelämän merkitystä demokratian takeena pahoitellaan ainakin Suomessa usein järjestöelämän päällekkäisyyttä, hajanaisuutta ja rikkiäisyyttä (ks. esim. Suonoja 1968; Varis 1968, 108), jolla tarkoitetaan samoja tai samantapaisia päämääriä ajavien järjestöjen lukuisuutta.

Suomessa tämä järjestöelämän jakautuminen on tapahtunut osittain kieli- ja luokkajaon perustalta ja usein jo vuosisadan alkupuolen yhteiskunnallisissa olosuhteissa. Rakennemuutoksen johdosta on osa jakautumista aiheuttavista tekijöistä menettänyt osittain merkityksensä, joidenkin tekijöiden merkityksen taas korostuessa.

Niinpä kieliriita on lieventynyt ja Suomen ruotsinkielisten järjestöjen kulttuurinen ja sosiaalinen merkitys ja luonne on korostunut etujärjestöluonteeseen kustannuksella. Sitä vastoin ammattiyhdistysliikkeessä etujärjestöluonne on entisestään korostunut työmarkkinapoliittisissa ratkaisuisissa ja koko yhteiskuntapolitiikassa.

Järjestöelämän jakautuneisuuden poliittisyhteiskunnallisesta taustasta seuraa, että järjestövalinnan voidaan olettaa myös yksilötasolla olevan edelleenkin ennenkaikkea poliittisen valinnan. Itse asiassa on kyse kaksivaiheisesta valintatapahtumasta, jossa ensimmäisen vaiheen valinta koskee aktiivisuuden suuntaa, järjestötoiminnan alaa ja vasta toisen vaiheen valinta suoritetaan tarjolla olevista järjestöistä. Tässä keskitytään vain jälkimmäiseen ongelmaan ja tarkastellaan järjestövalinnan yhteyttä poliittis-ideologisiin tekijöihin. Tutkimusaineisto koskee urheilun järjestötoimintaa ja liittyy tältä osin aiemmin samaa ongelmakokonaisuutta koskevaan tutkimusprojektiin (Kiviaho 1970 a, b; 1971a, b, ; 1972 ; 1973

Urheilussa järjestöpoliittinen tilanne on historiallisesti yhteiskunnallisten ristiriitojen seurausta. Urheilun valtakunnalliset keskusjärjestöt voidaan jakaa erikseen suomen- ja ruotsinkielisiin sekä vasemmistolaisiin ja oikeistolaisiin järjestöihin. Aiemmin on jo eri yhteyksissä osoitettu yhteisö- ja yksilötasolla (Kiviaho 1970 a, b; 1971 a; 1972; 1973) urheilun järjestö-

kannatuksen ja poliittisten aatesuuntien välinen riippuvuus. Tähän asti on kuitenkin keskitytty pääasiassa poliittisten aatesuuntien ja järjestökannatuksen välisten yhteyksien osoittamiseen täsmentämättä ja analysoimatta vielä tarkemmin riippuvuuteen vaikuttavia olosuhteita tai ottamatta tarkemmin huomioon puoluekannan vaikutuksia riippuvuuteen. On kuitenkin syytä olettaa, että ei yksinomaan oikeiston ja vasemminstön välinen ideologinen rajalinja vaan myös puoluekanta tai poliittisen mielipiteen oikeistolaisuuden ja vasemmistolaisuuden aste vaikuttaa siihen, minkä keskusjärjestön alaiseen seuraan henkilö kuuluu. Oletettavasti siirtyminen keskustasta oikealle lisää SVUL:oon kuulumisen todennäköisyyttä ja siirtyminen vasemmalle taas TUL:oon kuulumisen todennäköisyyttä.

Tämän raportin tarkoituksena on yksilötasolla 1) täsmentää poliittisen aatesuunnan ja järjestökannatuksen väliseen riippuvuuteen vaikuttavia olosuhteita, 2) tarkastella yksityiskohtaisemmin puoluekannatuksen yhteyttä järjestökannatukseen ja 3) analysoida aineiston tarjoamien mahdollisuuksien puitteissa puoluekannatuksen ja järjestökannatuksen välistä kausaalista yhteyttä.

Tutkimusaineistot

Tämän tutkimuksen tiedot perustuvat kahteen eri aineistoon. Toinen aineisto kerättiin henkilökohtaisin haastatteluin vuoden 1971 keväällä Suomen Gallup Oy:n kuukausikyselyn yhteydessä koko maan

suomenkielistä työkäistä väestöä iän, sukupuolen, sosiaaliryhmän ja asuinpaikkakunnan tyyppin suhteen edustavalta näytteeltä ja toinen postikyselyllä vuoden 1971 syksyllä Jyväskylässä Valmet Oy:n kolmen eri metallitehtaan henkilökuntaa edustavalta näytteeltä. Suomen Gallup Oy:n suorittamassa haastattelussa (haastatteluaineisto) oli otoksen koko 1370 henkilöä, joista saatiin haastatelluiksi 1073 henkilöä eli 77,4 %. Valmet Oy:n kolmen Jyväskylän metallitehtaan henkilökuntaa edustavan näytteen (kyselyaineisto) koko oli 1645 henkilöä, joista postikyselyyn vastasi 1330 henkilöä eli 81.0 %¹⁾. Tutkimusaineiston muodostivat ne näytteen henkilöt, jotka kuuluivat jonkin urheilun valtakunnallisen keskusjärjestön (SVUL, TUL, TUK, SPL ja CIF) alaisen seuran jäsenyyteen²⁾ siitä syystä, että nämä järjestöt ovat valtakunnallisia urheilun keskusjärjestöjä ja että näiden järjestöjen puitteissa edelleenkin tapahtuu pääosa maamme urheilutoiminnasta. Sen vuoksi, että muita tarkoituksia varten kerätyissä aineistoissa on urheilujärjestöjen jäseniä verraten vähän, on aineistojen pienuudesta johtuvaa tulosten mahdollista sattumanvaraisuutta pyritty poistamaan kahdella eri perusjoukosta poimitulla näytteellä.

1) Aineisto on kerätty Metallitehtaiden henkilöstöjen työolosuhteet, terveydentila ja liikuntakäyttäytyminen-tutkimusprojektin yhteydessä, jota rahoittavat Valtion yhteiskuntatieteellinen toimikunta ja Opetusministeriö (liikuntatieteelliset varat).

2) SVUL, Suomen Valtakunnan Urheiluliitto; TUL, Työväen Urheiluliitto; SPL, Suomen Palloliitto; TUK, Työväen Urheiluseurjen Keskusliitto; CIF, Finlands Svenska Centralidrottsförbund.

Kaikkiaan oli keskusjärjestöjen jäsenosuus eri aineistoissa seuraava:

Keskusjärjestö	Jäseniä (%)	
	Haastatteluaineisto N = 165	Kyselyaineisto N = 216
SVUL	61	41
TUL	18	55
TUK	2	-
CIF	-	-
SPL	3	-
Tieto puuttuu	16	4
Yhteensä	100	100

Tutkimuksen ulkopuolelle jäivät näinollen lukuisat epäviralliset yhteisöt, järjestöt ja seurat (esim. Suomen Latu, Autoklubi, Työpaikkaseurat ym.), vaikka niiden toiminta olisikin pääasiassa liikuntaan liittyvää.

Koska kyselyaineistossa ei ollut yhtään SPL:n ja CIF:n jäsentä ja haastatteluaineistossakin vain viisi SPL:n jäsentä, jätettiin myös viimeainitut pois lopullisesta aineistosta. Lisäksi kolme TUK:n jäsentä yhdistettiin TUL:n jäseniin.

Lopulliseen aineistoon jäivät näin ollen vain SVUL:oon ja TUL-TUK:oon kuuluvat jäsenet, jotka keskusliitot alueellisesti ja jäsenmäärältään edustavatkin pääosaa maamme urheilujärjestöjen organisoituneesta toiminnasta.

Muuttajat

Tutkimuksen riippuvan muuttujan - jonkin urheilujärjestön alaisen seuran jäsenyys - mittauksessa on rajoitettu organisoituneeseen urheilun järjestötoimintaan. Sekä haastattelussa että postikyselyssä vastaajilta tiedusteltiin ensin heidän kuulumistaan urheiluseuraan kysymyksellä: "Oletteko nykyisin jonkin urheiluseuran jäsen?" Mikäli vastaaja ilmoitti olevansa jonkin seuran jäsen tiedusteltiin häneltä edelleen: "Minkä liiton alainen tämä seura on?" Viimemainitussa kohdassa olivat vastausvaihtoehdot Suomen Gallup Oy:n suorittamassa haastattelussa: 1) SVUL, 2) TUL, 3) TUK, 4) CIF, 5) SPL ja 6) ei osaa sanoa ja Jyväskylän Valmet Oy:n kolmella tehtaalla suoritettussa postikyselyssä: 1) SVUL, 2) TUL (KUK)¹⁾, 3) TUK (KLK)²⁾, 4) SPL, 5) CIF, 6) Suomen Latu, 7) AK, 8) SMK, 9) en tiedä, 10) en tahdo ilmoittaa. Koska jälkimmäisessä kyselyssä tiedusteltiin vastaajalta myös sen seuran

1) KUK = Kansanurheilun keskusliitto. KUK:lla on joitakin kuntoliikuntaan erikoistuneita seuroja ja järjestönä TUL on KUK:n jäsenjärjestö.

2) KLK = Kuntoliikunnan keskusliitto. TUK on KLK:n jäsenjärjestö.

nimeä, johon vastaaja kuuluu, hyväksyttiin tutkimusaineistoon ainoastaan ne vastaajat, jotka olivat mainittujen viiden urheilun valtakunnallisen keskusjärjestön jäseniä. Vastausten perusteella muodostettiin molemmissa aineistoissa analyysia varten järjestökannatusta kuvaava dikotominen muuttuja (järjestökannatuksen suunta): 1) SVUL, 2) TUL.

Kun järjestöosallistumista lähestytään poliittisesta viitekehyksestä käsin pidetään tutkimuksen riippumattomana muuttujana poliittista mielipidettä. Tätä on mitattu samantapaisilla kysymyksillä molemmissa aineistoissa. Puoluekannan mittaamiseksi esitettiin vastaajille haastattelussa kysymys: "Eduskuntavaalithan pidettiin maaliskuussa 1970. Minkä puolueen ehdokasta Te äänestitte?" ja postikyselyssä: "Mitä puoluetta todennäköisemmin äänestäisitte, jos Suomessa nyt olisi vaalit?" Vastausten perusteella muodostettiin ensinnäkin vastaajien poliittista aatesuuntaa kuvaava muuttuja (poliittinen aatesuunta): 1. oikeisto, 2. vasemmisto, jossa huomioitiin vain ne henkilöt, jotka olivat ilmaisseet puoluekantansa. Toiseksi muodostettiin viisiluokkainen poliittista mielipidettä kuvaava muuttuja, jossa tavoitteena oli puolueiden ideologisen perusjärjestuksen säilyttäminen (vrt. Borg 1965) oikeisto-vasemmisto -suunnassa, ottamalla silti huomioon koko poliittinen mielipideasteikko. Käytännöllisistä syistä jouduttiin puolueita kuitenkin yhdistämään ja lopullinen muuttuja (poliittinen mielipide) muodostui seuraavista luokista: 1) Kok tai LKP tai RKP tai Krist., 2) Kesk. tai SMP, 3) ei tietoa,

4) SDP ja 5) SKDL tai TPSL. Analyysissä huomioitiin kaikki järjestöjäsenet ja ne henkilöt, jotka eivät olleet ilmaisseet poliittista kantaansa, eivät olleet äänestäneet tai eivät vielä päässeet äänestämään sijoitettiin keskimmäiseen luokkaan (vrt. Pietilä 1972, 76; Tiihonen 1968, 17-19). Kolmanneksi muodostettiin puoluekantansa ilmaisseiden kesken vielä neljä puoluekannatusta kuvaavaa muuttujaa, dikotoimisoimalla poliittista mielipidettä kuvaavan muuttujan luokat 1, 2, 4 ja 5 siten, että henkilö sai arvon 1 jos hän kannatti jotakin ko. puolueesta ja 0 jos ei kannattanut.

Tulokset

Taulukossa 1 on esitetty järjestökannatuksen suuntaa kuvaavan muuttujan korrelaatiot poliittista aatesuuntaa kuvaavaan muuttujaan niiden henkilöiden osalta, jotka ovat ilmaisseet puoluekannatuksensa.

TAULUKKO 1. Järjestökannatuksen suunnan ja poliittisen aatesuunnan väliset korrelaatiot.

	Järjestökannatuksen suunta (→TUL)			
	Haastatteluaineisto (N = 75)		Kyselyaineisto (N = 136)	
	r	selitys %	r	selitys %
Poliittinen aatesuunta (→vas.)	.75	56	.70	49

Korrelaatioiden merkitsevyydet 5 % ja 1 % riskitasoilla ovat N:n arvolla 75 .19 ja .28 sekä N:n arvolla 136 .14 ja .20.

Poliittisen aatesuunnan ja järjestökannatuksen suunnan välillä vallitsee selvä riippuvuus: vasemmiston kannattajat kuuluvat todennäköisemmin TUL:oon ja oikeiston kannattajat todennäköisemmin SVUL:oon. Tulos ei ole yllättävä, mutta tarkastelu poliittisten aatesuuntien tasolla on tarpeellista käytännöllisistä syistä, sillä se osoittaa TUL:n olevan koko vasemmiston yhteistyöjärjestön ja SVUL:n vastaavasti suomenkielisen poliittisen oikeiston yhteistyöjärjestön. Kysymys on nyt siitä, missä määrin tämä riippuvuus on todellinen. Saattaahan olla, että jokin kolmas tekijä, joka on riippuvuussuhteessa sekä poliittis-ideologiseen maailmankatsomukseen että järjestökannatuksen suuntaan aiheuttaa havaitun riippuvuuden.

Useat suomalaisiin aineistoihin perustuvat tutkimustulokset osoittavat yhteiskunnallisen aseman - mitattiinpa sitä sitten ammattitatuksella, sosioekonomisella asemalla, koulutuksen määrällä tms. - olevan yhteydessä poliittiseen käyttäytymiseen. Korkeamassa yhteiskunnallisessa asemassa olevat ylä- ja keskiluokkaan kuuluvat sekä maanviljelijät ovat taipuvaisempia kannattamaan porvarillisia puolueita ja alemmassa yhteiskunnallisessa asemassa olevat ja työväestö taas vasemmistopuolueita, sosiaalidemokraatteja tai kansandemokraatteja (ks esim. Allardt 1964; Pesonen 1965, 33; Sänkiaho 1968, 175-177). Yhteiskunnallisen aseman lisäksi myös sukupuolen on todettu vaikuttavan puoluekannatukseen, naisten oleessa yleensä miehiä konservatiivisempia (ks. esim. Pesonen 1965, 31; Allardt & Pesonen 1967). Iän vaikutus sitävastoin on ollut epäselvempi,

joskin vuoden 1966 vaaleissa nuoret äänestäjät suosivat suhteellisesti eniten kokoomusta, liberaaleja ja sosialidemokraatteja, keski-ikäiset taas kansandemokraatteja ja TPSL:a ja vanhimmat äänestäjät RKP:ta, keskustapuoluetta ja TPSL:a.

Myös asuinpaikan vaikutukset ovat epäselvempiä, mutta muita kaupunkimaisemmassa ja teollistuneemmassa ympäristössä asuivat vuonna 1966 kokoomuksen ja liberaalien sekä sosiaalidemokraattien kannattajat, keskustapuolueen kannattajakunnan ollessa luonnollisesti maaseutuvoittoisin ja kansandemokraattien kannattajien asuessa suunnilleen yhtä usein kaupunki- ja maalaiskunnissa (Pesonen 1972).

Kun seuraavassa uudelleen tarkastellaan järjestökannatuksen suunnan suhdetta poliittiseen aatesuuntaan on ammattistatuksen¹⁾, koulutuksen²⁾, sukupuolen³⁾, iän⁴⁾ ja asuinpaikkakunnan luonteen⁵⁾

-
- 1) Ammattistatus on määritelty molemmissa aineistoissa ammatin perusteella Rauhalan (1966) 9-luokkaista ammattienarvostusluokitusta hyväksikäyttäen.
 - 2) Koulutuksen määrä on haastatteluaineistossa neljä-luokkainen muuttuja, jossa 1) kansakoulu tai vähemmän, 2) ammatti-, kaupp- tai keskikoulu, 3) ylioppilas, korkeakoulu ja 4) akateeminen tutkinto, tekninen opisto. Kyselyaineistossa koulutus on luokiteltu 9 luokkaan, jossa 1) kansakoulu, 2) ammatikoulu, 3) kauppakoulu, 4) teknillinen koulu, 5) keskikoulu, 6) kauppaopisto, 7) teknillinen opisto, 8) ylioppilas ja 9) yliopisto tai korkeakoulu.
 - 3) Sukupuoli: 1) nainen, 2) mies.
 - 4) Ikä on luokiteltu haastatteluaineistossa 7 luokkaan jossa 1) 15-17, 2) 18-21, 3) 22-24, 4) 25-34, 5) 35-49, 6) 50-64 ja 7) 65-. Kyselyaineistossa ikä on luokiteltu syntymävuoden mukaan.
 - 5) Haastatteluaineistossa asuinpaikka luonne on luokiteltu 7 luokkaan, jossa 1) Helsinki, 2) Turku, 3) Tampere, 4) Lahti, Oulu, Pori, Jyväskylä, Kuopio, Lappeenranta, Vaasa, 5) muut kaupungit, 6) maalaiskuntien taajamat, 7) avoin maaseutu.

vaikutukset riippuvuuteen otettava huomioon. Tässä tämä tapahtuu osittaiskorrelaatiotekniikkaa hyväksikäyttäen (ks. esim. Valkonen 1971, 97-100).

Ennen osittaiskorrelaatioanalyysia on kuitenkin syytä tarkastella mainittujen taipumusmuuttujien korrelaatioita poliittista aatesuuntaa ja järjestökannatuksen suuntaa kuvaaviin muuttujiin molemmassa aineistoissa.

Taipumusmuuttujat	Haastatteluaineisto (N = 75)		Kyselyaineisto (N = 136)	
	Poliittinen aatesuunta (→ vas.)	Järjestö- kannatuksen suunta (→ TUL)	Poliittinen aatesuunta (→ vas.)	Järjestö- kannatuksen suunta (→ TUL)
Ammattistatus (→ matala)	.47	.40	.46	.47
Koulutus (→ korkea)	-.26	-.30	-.56	-.59
Sukupuoli (→ mies)	.21	.23	-.07	-.07
Ikä (→ vanha)	-.01	.03	-.25	-.06
Paikkakunnan luonne (→ mlk.)	-.21	-.15		

Korrelaatioiden merkitsevyysrajat samat kuin edellä taulukossa 1.

Yleensä näyttää siltä, että taipumusmuuttujat korreloituvat suunnilleen samalla tavalla aatesuuntaan ja järjestökannatuksen suuntaan. Molemmassa aineistoissa ammattistatuksella ja koulu-

tuksella on selvästi voimakkaimmat yhteydet sekä poliittisen aatesuunnan että järjestön välintaan. Haastatteluaineistossa ammatin vaikutus näyttää voimakkaimmalta ja kyselyaineistossa taas koulutuksen vaikutus. Tämä kuten muutkin korrelaatioker-toimissa havaittavat erot johtunevat aineistojen perusjoukoissa olevista eroista. Haastatteluaineistossa ovat mukana myös maa-taloussamatit, jotka puuttuvat kokonaan kyselyaineistosta, joka kuvaa yksinomaan teollisuudessa työskenteleviä henkilöitä. Viimemainitussa kuten teollisessa, suoritukseen perustuvassa, kulttuurissa yleensäkin koulutuksen merkitys tulee koroste-tunmin esiin kuin koko väestöä kuvaavassa aineistossa. Suku-puolen vaikutus sekä aatesuunnan että järjestökannatuksen suun-taan on ilmeinen haastatteluaineistossa, jossa miehet ovat taipu-vaaisempia kannattamaan naisia enemmän vasemmistoa ja liittyy-mään TUL:n alaiseen seuran jäsenyyteen. Sitä vastoin sukupuolella ei näytä olevan suurtakaan merkitystä kunnankaan kannatuk-seen teollisen väestön keskuudessa. Täällä on merkitystä oike-astaan vain kyselyaineistossa aatesuunnan valintaan nuorten kan-nattaessa vanhempiä useammin vasemmistoa. Paikkakunnan luonne sitä vastoin korreloituu sekä aatesuuntaan että järjestökannatuk-sen suuntaan, vasemmiston ja TUL:n kannatuksen liittyessä kaupun-kimaiseen ympäristöön.

Kun taipumustekijät vakioidaan osittaiskorrelaatiotekniikkaa hyväksikäyttäen ja tarkastellaan sen jälkeen aatesuunnan ja järjestökannatuksen välistä riippuvuutta näyttävät tulokset seuraavilta (Taulukko 2).

TAULUKKO 2. Järjestökannatuksen suunnan ja poliittisen aatesuunnan väliset korrelaatiot taipumustekijöiden ollessa kontrolloituna.

	Järjestökannatuksen suunta (→TUL)			
	Haastatteluaineisto (N = 75)		Kyselyaineisto (N = 136)	
	r	selitys %	r	selitys %
Poliittinen aatesuunta (→vas.)	.63	40	.54	29

Korrelaatioiden merkitsevyysrajat samat kuin edellä taulukossa 1.

Järjestökannatuksen suunnan ja poliittisen aatesuunnan väliset yhteydet ovat edelleen samansuuntaisia kuin edellä, joskin taipumustekijöiden vakioiminen laskee korrelaatiota jonkin verran.

Kun poliittisen aatesuunnan sijasta riippumattomaksi muuttujaksi valitaan poliittinen mielipide (Taulukko 3) huomataan silläkin olevan yksilätasolla selvän yhteyden järjestökannatuksen suuntaan. Taipumustekijöiden vakiointi laskee tässäkin tapauksessa korrelaatiota, mutta ei hävitä riippuvuutta selitysosuuden laskiessa haastatteluaineistossa 31 %:sta 19 %:iin ja kyselyaineistossa 35 %:sta 21 %:iin. Aikaisempiin tuloksiin verrattuna näyttää siis siltä, että ei yksin poliittinen aatesuunta vaan myös poliittisen mielipiteen sijoittuminen ideologisella perusjärjestyksellä on yhteydessä todennäköisyyteen kuulua jompaan kumpaan keskusjärjestöön.

TAULUKKO 3. Poliittisen mielipiteen korrelaatiot ja osittaiskorrelaatiot järjestökannatuksen suuntaan taipumustekijöiden ollessa kontrolloimatta ja kontrolloituna.

	Järjestökannatuksen suunta (→TUL)							
	Haastatteluaineisto (N = 129)				Kyselyaineisto (N = 205)			
	selitys ositt.		selitys		selitys ositt.		selitys	
	r	%	r	%	r	%	r	%
Poliittinen mielipide (→SKDL)	.56	31	.44	19	.59	35	.46	21

Korrelaatioiden merkitsevyydet 5 % ja 1 % riskitasoilla ovat N:n arvolla 129 .15 ja .21 sekä N:n arvolla 205 .12 ja .17.

Ongelmaa voidaan lähestyä myös siten, että tarkastellaan järjestökannatuksen suuntaa kuvaavan muuttujan korrelaatioita puoluekannatusta kuvaaviin dikotomisoituihin muuttujiin. Taulukossa 4 on esitetty nämä korrelaatiot ja osittaiskorrelaatiot taipumustekijöiden ollessa kontrolloimatta ja kontrolloituna niiden henkilöiden osalta, jotka ovat ilmaisseet puoluekannatuksensa.

TAULUKKO 4. Puoluekannatuksen korrelaatiot ja osittaiskorrelaatiot järjestökannatuksen suuntaan taipumustekijöiden ollessa kontrolloimatta ja kontrolloituna.

	Järjestökannatuksen suunta (→TUL)							
	Haastatteluaineisto (N = 75)				Kyselyaineisto (N = 136)			
	selitys ositt.		selitys		selitys ositt.		selitys	
	r	%	r	%	r	%	r	%
Kok. tai Lib. tai RKP tai Krist.	-.49	24	-.30	09	-.67	45	-.50	25
Kesk. tai SMP	-.29	08	-.32	10	-.16	03	-.17	03
SDP	.39	15	.23	05.	.21	04	.11	01
SKDL tai TPSL	.56	31	.50	25	.42	18	.30	09

Korrelaatioiden merkitsevyysrajat kuten edellä taulukossa 1.

Tulos on edellisen kanssa johdonmukaisen eikä sen sisältö oleellisesti muutu taipumustekijöiden eliminoimisella, vaikka kontrollointi yleensä hiukan laskeekin korrelaatiota ja selitysosuuksia.

Kokonaisuudessaan tulokset tukevat alussa esitettyä olettamusta puoluekannatuksen yhteydestä järjestökannatuksen suuntaan ja näyttää siltä, että mitä enemmän vasemmalle siirrytään sitä todennäköisemmin henkilö kuuluu TUL:n alaisen seuran jäsenyyteen ja vastaavasti mitä enemmän oikealle siirrytään sitä todennäköisemmin henkilö kuuluu SVUL:n alaisen seuran jäsenyyteen.

Yhteys, joka poliittisen mielipiteen ja järjestökannatuksen suunnan välillä on edellä havaittu ei oikeuta tekemään mitään johtopäätöksiä muuttujien kausaalisista vaikutusyhteyksistä eli siitä edeltääkö puoluekannatus järjestökannatusta vai päinvastoin. Yhteisötasolla vaikutussuunta tosin näyttäisi olevan puoluekannatuksesta järjestökannatukseen (Kiviahho 1972b), mutta vaikutussuhdetta voidaan ajatella päinvastaiseksikin. Voidaanhan nimittäin ajatella, että erityisesti nuorina urheiluseuraan liittyneet omaksuvat ainakin osan poliittisista mielipiteistään juuri järjestön tai seuran kautta. Sitä missä määrin järjestöt välittävät poliittis-ideologiasta maailmankuvaa ei tässä voida tutkia. Sitä vastoin on mahdollista selvittää kodin poliittisen perinteen, vanhempien poliittisen mielipiteen tai vanhempien järjestöperinteen vaikutusta lasten järjestövalintaan. Kyselyaineistossa on nimittäin mitattu myös lasten urheiluseurajäsenyyttä samalla tavalla kuin vanhempienkin jäsenyyttä, jolloin on mahdollista analysoida vanhempien puoluekannatuksen, poliittisen aatesuunnan ja mielipiteen sekä urheilujärjestöihin kuuluvien vanhempien osalta myös järjestökannatuksen suunnan yhteyttä lasten järjestövalintaan.

TAULUKKO 5. Vanhempien poliittisen aatesuunnan, poliittisen mielipiteen, järjestökannatuksen suunnan ja puoluekannatuksen korrelaatiot lasten järjestökannatuksen suuntaan kyselyaineistossa vanhempien järjestöjäsenyys kontrolloituna.

	Lasten järjestökannatuksen suunta (→TUL) kun jompikumpi vanhemmista kuuluu järjestöön ei kuulu järjestöön (N = 64) (N = 48)			
	r		selitys %	
	r	selitys %	r	selitys %
Vanhempien				
poliittinen mieli- pide (↔SKDL)	.61	37	.59	35
poliittinen aate- suunta (↔vas.)	.39	15	.38	14
järjestökannatuksen suunta (↔TUL)	.93	85	--	--
Puoluekannatus:				
Kok. tai Lib. tai RKP tai Krist.	-.49	24	-.47	22
Kesk. tai SMP	-.16	03	-.18	03
SDP	.23	05	.19	04
SKDL tai TPSL	.38	14	.39	15

Korrelaatioiden merkitsevyydet 5 % ja 1 % riskitasoilla ovat N:n arvolla 48 .25 ja .34.

Lasten järjestökannatuksen suunta on erityisen selvästi yhteydessä vanhempien järjestökannatuksen suuntaan ja poliittiseen mielipiteeseen. Näyttää kuitenkin siltä, että ensisijainen selittäjä on vanhempien järjestökannatuksen suunta, sillä

vanhempien poliittisen mielipiteen vakioiminen laskee muuttujien välistä korrelaatiota vain hieman eli .87:ään, selitysosuuden ollessa edelleen 76 %. Sitä vastoin vanhempien järjestökannatuksen suunnan vakioiminen laskee vanhempien poliittisen mielipiteen ja lasten järjestökannatuksen välisen korrelaation .04:ään. Vanhempien kuulussa itse urheiluseuraan tapahtuu poliittisen mielipiteen vaikutus järjestökannatuksen suunnan kautta, mutta vanhempien ollessa urheilun järjestötoiminnan ulkopuolella näyttää vanhempien poliittinen asennoituminen vaikuttavan suoraan lasten järjestövalintaan. Dikotomisoitujen vanhempien puoluekannatusta kuvaavien muuttujien yhteys lasten järjestökannatuksen suuntaan osoittaa lisäksi, että siirryttäessä keskustasta oikealle liittyvät lapset todennäköisemmin SVUL:n ja vastavasti siirryttäessä vasemmalle TUL:n alaiseen seuraan. Korrelaatiokertoimien perusteella ei luonnollisesti voida tehdä kausaalitulkintoja poliittisen mielipiteen ja järjestökannatuksen suunnan välisestä riippuvuudesta, mutta epäsuorasti tulos osoittaa poliittisten ja järjestöllisten tekijöiden vaikutusyhteyksiä sukupolvien välillä ja tukee olettamusta poliittisten tekijöiden ensisijaisuudesta järjestökannatukseen nähden.

Yhteenveto ja tulosten tarkastelu

Tämän tutkimuksen yleistavoitteena oli selvittää poliittis-ideologisen maailmankatsomuksen ja järjestökannatuksen suunnan välistä yhteyttä yksilötasolla. Tarkoitus oli osittain aikaisempien

samaa aihepiiriä koskevien tutkimustulosten täsmentäminen analysoimalla missä määrin sekä poliittis-ideologiseen maailmankuvaan että järjestökannatuksen suuntaan vaikuttavat yksilölliset taipumustekijät säätelevät tätä yhteyttä. Tulokset osoittavat poliittis-ideologisen maailmankatsomuksen ja järjestökannatuksen suunnan riippuvuuden varsin suureksi käytettiin poliittis-ideologisen maailmankuvan mittana sitten poliittista aatesuuntaa, poliittista mielipidettä tai puoluekannatusta. Taipumustekijöiden kontrollointi alentaa riippuvuuksia, mutta ei estä alkuperäisen olettamuksen hyväksymistä. Yksityiskohtaisempi analyysi osoitti myös, että oletamus poliittis-ideologisen mielipiteen vasemmistolaisuuden tai oikeistolaisuuden asteen vaikutuksista järjestökannatuksen suuntaan sai tukea, sillä mitä enemmän oikealla henkilön poliittinen mielipide on sitä varmemmin hän kuuluu SVUL:oon ja vastaavasti mitä enemmän vasemmalla henkilön mielipide on sitä varmemmin hän kuuluu TUL:oon.

Vaikka aineistot eivät tarjonneet mahdollisuuksia muuttujien välisten kausaalisten yhteyksien analysoimiseen osoittaa vanhempien poliittisen ja järjestöllisen perinteen keskeinen vaikutus lasten järjestövalintaan poliittis-ideologisen mielipiteen vaikutusta ainakin sukupolvien välillä, mutta epäsuorasti tulos vahvistaa mainitunlaista vaikutusyhteyttä myös sukupolvien sisällä. Mikäli asiaa haluttaisiin selvittää yksityiskohtaisemmin olisi selvitettävä urheilujärjestöihin kuuluvien henkilöiden poliittisen mielipiteen muutoksia ja niiden vaikutuksia järjestökannatuksen suuntaan ja sen muutoksiin.

Yhdellä järjestötoiminnan lohkolle saatua tulosta on uskaliaasta mennä yleistämään koko järjestöelämän aluetta koskevaksi, sillä tässä suhteessa tilanne saattaa ratkaisevasti riippua järjestöjen erilaatuisista yhteiskunnallisista funktioista, järjestöperinteestä ja monista muistakin tekijöistä. Urheilujärjestöjen kohdalla järjestövalinta kuitenkin näyttää olevan yksilötasolla suurella määrällä poliittinen valinta.

LÄHDEVIITTEET

- Allardt, E., Community activity, leisure use, and social structure. Acta Sociologica 1-2, 1962, 67-82.
- Allardt, E., Patterns of class conflict and working class consciousness in finnish politics. Teoksessa Allardt, E. & Littunen, Y. (toim.) Cleavages, Ideologies and Party Systems. Turku 1964, 97-131.
- Allardt, E. & Pesonen, P., Cleavages in finnish politics, teoksessa Lipset, S.M. & Rokkan, S. (toim.), Party systems and voter alignments. Cross-national perspectives. New York 1967, 325-366.
- Allardt, E. & Littunen, Y., Sosiologia. Porvoo 1964, 169.
- Blom, R., Yhdistykset ja osallistujat. Tampereen yliopiston tutkimuslaitos. D tiedotteita, n:o 48/1971.
- Borg, O., Suomen puolueideologiat. Porvoo 1965
- Kiviaho, P., Urheilu ja yhteiskunta: Tutkimus urheiluliikkeen alueellisista ominaisuuksista ja niihin vaikuttavista tekijöistä Suomessa. Julkaisematon lisensiaattitutkielma, Jyväskylän yliopisto 1970a.
- Kiviaho, P., Urheilujärjestöjen kannatuksen alueellinen levinneisyys Suomessa vuonna 1965. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen tutkimusseloste 74, 1970b.
- Kiviaho, P., Urheilupoliittinen aluejako Suomessa. Stadion 3, 1971 a, 90-118
- Kiviaho, P., Järjestöaktiivisuus ja järjestöjen välinen kilpailu. Stadion 5, 1971b, 176-184.

- Kiviaho, P., Urheilujärjestöt ja politiikka Suomessa. *Politiikka* 3, 1972.
- Kiviaho, P., The regional distribution of sport organizations as a function of political cleavages. *Sportwissenschaft* 1973 (painossa).
- Kornhauser, W., *The politics of mass society*. Glencoe 1954.
- Pesonen, P., *Valtuutus kansalta*. Vammala 1965.
- Pesonen, P., Suomen puolueiden kannatuspohja, teoksessa Pesonen, P. (toim.), *Protestivaalit nuorisovaalit*. Helsinki 1972, 327-368.
- Pietilä, V., *Lehdistökirjoittelu ja mielipiteenmuodostus*. Tampereen yliopiston tutkimuslaitos, tutkimuksia N:o 41, 1972.
- Suonoja, K., *Osuuskauppaliike ja sen kannatus Uudenmaan läänissä*. Helsinki 1968.
- Tiihonen, P., *Puoluekannattomuudesta ja puoluekannan ennustamisesta*. Tampereen yliopisto, politiikan tutkimuksen laitos, tutkimuksia N:o , 1968.
- Valkonen, T., *Haastattelu- ja kyselyaineiston analyysi sosiaalitutkimuksessa*. Helsinki 1971.
- Waris, H., *Muuttuva suomalainen yhteiskunta*. Porvoo 1968.